

Vuoden 2022 talousarvion laadintaohje

Kaupunginhallitus 16.08.2021 § 170

Valmistelija: Hallintojohtaja Liisa Salo

Valtiovarainministeriön kevään 2021 taloudellisen katsauksen mukaan bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 2,6 prosenttia vuonna 2021. Vuoden 2022 kasvuksi ennustetaan 2,5 prosenttia ja vuoden 2023 1,5 prosenttia.

Julkisen talouden alijäämä pienenee v. 2022 voimakkaasti, kun covid-19-epidemian vuoksi päätetyt tukitoimet päättyvät ja talous elpyy. Julkinen talous jää kuitenkin edelleen alijäämäiseksi. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvaa nykyisestä vajaasta 70 prosentista yli 75 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä.

Vuoden 2022 valtionosuuksien määrästä on käytävissä alustavat arviot. Valtionosuus koostuu kahdesta osasta, valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kuntaliiton alustavat valtionosuuslaskelmat perustuvat kevään kehysriihen päätöksiin sekä määräytymistekijöiden muutoksiin, kuten väestö- ja sairastavuus sekä työttömyys- ja työvoimatietojen päivityksille sekä veroennusteen mukaiseen tasauslaskelmaan.

Alustavien laskelmien mukaan kuntien valtionosuudet kasvavat yhteensä 5,1 prosenttia vuodelle 2022. Valtionosuuksia korottavat muun muassa 2,2 prosentin indeksikorotus, kustannustenjaon tarkistus, verotulomenetysten kompensatioiden kasvu sekä tehtävämuutokset. Kokonaisuudessa valtionosuuksien arvioidaan kasvavan noin 500 miljoonaa euroa vuodelle 2022. Valtionosuuslisäykset liittyvät joko kuntien kasvaneisiin kustannuksiin tai tulomenetyksiin, eivätkä ne siten paranna kuntien taloustilannetta.

Kilpailukyky sopimuksen mukainen työajanpidennyksestä johtuva valtionosuusleikkaus on palautettu osaksi valtionosuuksien vähennyksiä. Vuoden 2021 valtionosuuksissa kilpailukyky sopimuksen mukainen leikkaus poistettiin väliaikaisesti osana koronatukimenettelyjä. Kilpailukyky sopimusleikkauksen palauttaminen pienentää kuntien valtionosuuksia 234 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 valtionosuudet eivät sisällä vuosista 2020 ja 2021 poiketen koronatukia.

26.5.2021 julkaistun valtionosuusennakkolaskelman mukaan Kauhavan kaupunki saisi peruspalvelujen valtionosuutta vuonna 2022 noin 2.499.000 euroa kuluvaan vuoteen enemmän. Asukasta kohti laskettuna valtionosuus kasvaa 161 eurolla. Prosentteina tarkasteltuna muutos on +4,7 prosenttia kuluvaan vuoteen verrattuna.

12.5.2020 julkaistun Kuntaliiton valtakunnallisen veroennustekehikon mukaan kunnallisen veron tuotto kasvaa kuluvaan vuoteen 1,2 prosenttia. Vuonna 2022 kunnallisen tuloveron tilitysten ennustetaan kasvavan 3,6 prosenttia kuluvaan vuodesta. Kuntien arvioidaan saavan vuonna 2021 yhteisöveroa 26,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2020. Vuonna 2022 yhteisöveron tilitysten arvioidaan pienenevän 16,9 prosenttia, kun kuntaryhmän 10 prosenttiyksikön jako-osuus korotus (koronatukitoimenpide) poistuu. Kiinteistöveron tuo-

ton arvioidaan kuluvana vuonna kasvavan 19,0 prosenttia vuodesta 2020. Muutos selittyy kiinteistöverotuksen joustavaan valmistumiseen siirtymisestä vuonna 2020, jolloin merkittävä osuus vuoden 2020 verosta siirtyi tilitettäväksi vuoden 2021 puolella. Vuonna 2022 kiinteistöveron tuoton ennustetaan pienenevän 2,9 prosenttia kuluvan vuoden tasosta.

14.5.2021 julkaistun kuntakohtaisen ennusteen mukaan Kauhavan kaupungin saama kunnallinen tulovero kasvaa kuluvana vuonna 1,7 prosenttia vuoden 2020 tasosta. Vuoden 2021 budjetoituun määrään verrattuna tuloveroa ennustetaan kertyvän noin 1,4 miljoonaa euroa enemmän. Vuonna 2022 kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan 0,3 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2021 yhteisöveron tuoton ennustetaan nousevan 0,3 miljoonaa euroa budjetoitua suuremmaksi. Vuonna 2022 yhteisöveroa odotetaan kertyvän 17,0 prosenttia kuluvaan vuoteen vähemmän. Kiinteistöveron tuotto alenee 3,7 prosenttia mikäli veroprosentteihin ei tehdä muutoksia. Vuoden 2021 talousarviossa esitettyyn vuoden 2022 taloussuunnitelman mukaiseen verotuloarvioon, joka perustui tuolloin käytettävissä olevaan viimeisimpään kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon, nähden verotuloja arvioidaan saatavan 1,5 miljoonaa euroa enemmän.

Peruspalvelujen hintaindeksiin perustuen kuntien kustannusten ennustetaan kuluvana vuonna kasvavan 2,6 prosenttia vuoden 2020 tasosta. Vuoden 2022 kustannuskasvuksi ennustetaan 2,2 prosenttia. Kuntien ansiotasoindeksiennusteen mukaan palkat nousevat vuonna 2,6 prosenttia vuonna 2021 ja 2,5 prosenttia vuonna 2022.

Taloussuunnitelmaan ja -suunnitelmaan sisältyvä henkilöstösuunnitelma tehdään sitovana. Henkilöstönsäilytyksiin suhtaudutaan kriittisesti ja tulevat eläköitymiset hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Sijaisia saadaan käyttää vain pakottavissa tilanteissa. Kunta-alan nykyiset työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 28.2.2022 saakka, joten vuonna 2022 tulevat palkkojen sopimuskorotukset eivät ole vielä tiedossa. Budjetoitavat palkat lasketaan tässä vaiheessa korottamalla elokuun 2020 palkkoja 1,9 prosentilla. Lisäksi huomioidaan palkkoihin tulevat työkokemuksilisät.

Keväällä 2020 käytyjen yt-neuvottelujen osatuloksena syntynyt kaupungin ja JHL:n välinen sopimus ostopalvelujen käytön minimoimisesta kiinteistöjen, teiden ja alueiden kunnossapito- ym. tehtäviin on voimassa vuoden 2022 loppuun saakka. Ao. tehtävät hoidetaan kaupungin omana työnä. Tämä tulee huomioida ostopalvelujen budjetoinnissa.

Kaupungin taseessa on noin 6,8 miljoonan euron ylijäämäpuskuri. Kuluvalle vuodelle on budjetoitu nollatulos. Puolen vuoden toteumaan peilaten sen saavuttaminen on mahdollista, mikäli perusturvan menot eivät ylitä merkittävästi.

Kaupungin talous tulee olemaan tiukka myös tulevilla taloussuunnitelmakaudella. Kaupungin toimintaan on myös tulossa muutoksia seuraavien vuosien aikana Maatalous- ja turkistarhauslomitus siirtyy Kurikan kaupungin järjestettäväksi vuoden 2022 alusta, mikä tarkoittaa kaupungin henkilöstömäärän pienentymistä noin 45 henkilötyövuodella. Vuonna 2023 toteutettavan hyvinvointialueuudistuksen kaikkia vaikutuksia ei vielä pystytä huomioimaan. Vaikutus tulee kuitenkin olemaan merkittävä sekä verorahoitukseen että toiminnan kuluihin.

Vuoden 2022 talousarvio tulee pyrkiä laatimaan menojen osalta henkilöstömenoja lukuun ottamatta vuoden 2021 tasoon.

Kaupungin oman toiminnan osuus käyttömenoista on noin 40 prosenttia. Tämän vuoksi

myös kaupungin merkittävien palveluyhteistyökumppaneiden (kuntayhtymät, kansalaisopisto, pelastuslaitos, ympäristöterveydenhuolto) tulee suunnitella toimintansa kaupunginhallituksen antaman rahoituskehysten puitteissa. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ja jäsenkuntien neuvottelussa 7.4.2021 vuoden 2022 talousarvion lähtökohdaksi asetettiin Kaksineuvoisen vuoden 2021 talousarvion yhteydessä hyväksytyyn vuoden 2022 taloussuunnitelman mukainen raami. Jäsenkunnat kuitenkin esittivät toiveen tätä pienemmistä kustannuksista. Neuvottelussa sovittiin, että ensimmäisen talousarvioversion valmistuttua ja kuntien rahoituskehysten tarkennettua tilannetta tarkastellaan uudelleen.

Kauhavan kaupungin investoinnit ovat jo vuosia olleet selvästi suunnitelman mukaisia poistoja korkeammat. Investointitaso tulee vuonna 2022 olemaan talouden kantokykyä korkeampi käynnissä olevista Ylihärjän, Korttesjärven ja Alahärjän kouluhankkeista johtuen. Raskaan investointiohjelman seurauksena poistojen määrä nousee, mikä edellyttää vuosikatteeseen vastaavaa kasvua. Mittavista investoinneista seuraa myös velkamäärän tai muiden vastuiden nopea kasvaminen.

Kuntatalouden liiallisen kiristymisen estämiseksi on myös investointeihin ja vastuiden kasvuun kiinnitettävä huomioita. Poistoja lisäävät investoinnit tulee rajata vain välttämättömiin hankkeisiin. Lisäksi tulisi toteuttaa vain ns. kannattavia investointeja, joilla on alentava vaikutus käyttötalousmenoihin ja joiden takaisinmaksuaika on kohtuullinen. Kaupungin asukaskohtainen velkamäärä on jo nyt valtakunnallista keskiarvoa korkeampi, ja käynnissä olevat koulu- ym. hankkeet kasvattavat velkamäärää edelleen merkittävästi.

Talousarvio laaditaan valtuustoon nähden sitovaksi käyttötalouden osalta toimielintasolla lukuun ottamatta perusturvaa, jolla ei ole kaupungin organisaatiossa omaa, erillistä toimielintä. Kullekin toimielimelle ja perusturvalle myönnetään yksi sitova määräraha ja asetetaan niin ikään sitova tuloarvio. Lautakuntien on annettava toiminnastaan informatiivisia tietoja talousarviokäsittelyn pohjaksi.

Talousarviossa varataan määrärahat valtuuston hyväksymien tavoitteiden toteuttamiseen. Tavoitteet johdetaan marraskuussa 2017 hyväksytystä kaupunkistrategiasta. Toimielinten on tarvittaessa päivitettävä tavoitteensa. Tavoitteiden toteutumisen seuranta varten on asetettava soveltuvat mittarit ja tavoitearvot.

Valtuusto on vuoden 2021 talousarviossa määrittellyt Kauhavan Vesi Oy:lle ja Kauhavan Kaukolämpö Oy:lle kahden prosentin tuottovaatimuksen sijoitetulle pääomalle. Molemmat yhtiöt maksavat kaupungille vaaditun osingon vuodelta 2020. Kauhavan Vesi Oy käyttää toiminnassaan osittain kaupungin omistamia tilanteita, joiden vuokrassa on huomioitu em. tuottovaatimus kaupungin sijoittamalle pääomalle.

Liitteenä on vuoden 2022 talousarvion laadintaohje. Ohje annetaan kaupungin omille toimielimille. Muiden kaupungin rahoittamien organisaatioiden talousarvion laadintaa on myös syytä ohjeistaa kaupungin oman talouden reunaehtojen ja liikkumavaran puitteissa. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriä ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymää on ohjeistettu erikseen näiden taloudesta ja toiminnasta suunnittelukaudella 2022 - 2024 annetuissa lausunnoissa.

Kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2022 talousarvion ja vuosien 2023 - 2024 taloussuunnitelman laadintaohjeet liitteen mukaisena.

Tytäryhtiöissä Kauhavan Kaukolämpö Oy:lle ja Kauhavan Vesi Oy:lle asetetaan tavoitteeksi vuodelle 2022 sellainen tulos, josta voidaan maksaa omistajalle vähintään kahden prosentin tuotto sijoitetulle pääomalle (osakepääoma ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto). Kauhavan Vesi Oy:lle vuokratuista vesi- ja viemärlaitosomaisuudesta peritään vuokran lisäksi vuokrasopimuksen mukainen korko kaupungin sijoittamalle pääomalle 1.1.2022 tilanteen mukaisena.

Edelleen kaupunginhallitus edellyttää

- Järvilakeuden kansalaisopistolta, että Kauhavan kaupungin maksuosuus yhdistyksen vuoden 2022 menoihin mukaan lukien Kuel-eläkemenoperusteiset maksut on enintään 185.000 euroa
- Järvisseudun koulutuskuntayhtymältä ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymältä toimintansa rahoittamista valtionosuusrahoituksella siten, että jäsenkunnilta ei peritä rahoitusosuuksia
- Etelä-Pohjanmaan liitolta menotason / jäsenkuntien rahoitusosuuksien pitämistä vuoden 2020 tasolla
- Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokselta kuntien vuoden 2022 maksuosuuden pitämistä enintään vuoden 2020 tasolla
- Seinäjoen kaupungin ympäristöterveydenhuollolta kuntien vuoden 2022 maksuosuuksien pitämistä enintään vuoden 2020 tasolla.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan esityksen.

Lisätietoja: Hallintojohtaja Liisa Salo, puh. (06) 2412 9210,
etunimi.sukunimi@kauhava.fi
